

**โมเดลความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางจริยธรรม
ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดมหาสารคาม**
**The Relationship Model of Factors Influencing Moral Quotients
of Junior High School Students in Maha Sarakham Province**

เพ็ญศรี ไจกล้า¹ ไพศาล วรคำ² และ สุพจน์ อิงอาจ³

Pensri Jaikla,¹ Paisarn Worakham² and Supot ingard³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ **ประการแรก** เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดมหาสารคาม **ประการที่สอง** ตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจังหวัดมหาสารคาม กับข้อมูลเชิงประจักษ์ และ**ประการที่สาม** ศึกษาปัจจัยอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจังหวัดมหาสารคาม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 582 คน โดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบวัดความฉลาดทางจริยธรรม แบบวัดการคิดวิเคราะห์ และแบบสอบถามปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางจริยธรรม การวิเคราะห์ข้อมูลโดยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์เส้นทางโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดมหาสารคาม ประกอบด้วย สภาพแวดล้อมทางบ้าน สภาพแวดล้อมทางโรงเรียน และ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์
2. โมเดลความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางจริยธรรม ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดมหาสารคาม มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์เท่ากับ 0.48 แสดงว่า ตัวแปรทั้งหมดในโมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรความฉลาดทางจริยธรรมได้ร้อยละ 48
3. ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงได้แก่ สภาพแวดล้อมทางบ้าน สภาพแวดล้อมทางโรงเรียน และการคิดวิเคราะห์ ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อม ได้แก่ สภาพแวดล้อมทางบ้าน สภาพแวดล้อมทางโรงเรียน ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงอย่างเดียวได้แก่การคิดวิเคราะห์

คำสำคัญ : โมเดลความสัมพันธ์ ปัจจัยที่มีอิทธิพล ความฉลาดทางจริยธรรม การวิเคราะห์เส้นทาง

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

² กศ.ด. (วิจัยและประเมินผลการศึกษา) อาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

³ ปร.ด. (เทคโนโลยีการศึกษา) อาจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ABSTRACT

The purposes of this research were to 1) investigate factors influencing moral quotients of junior high school students in Maha Sarakham Province, 2) validate the relationship model of the factors by examining its congruence with empirical data, and 3) determine the direct and indirect effects of the factors. The samples were 582 junior high school students obtained through multi-stage random sampling. The research instruments were a moral quotients test, an analytical thinking test, and a questionnaire on factors influencing moral quotients. Data were analyzed by using Mean, Standard Deviation, Pearson's Product Moment Coefficients, and Path Analysis. Findings reveal the following :

1. Factors influencing moral quotients of junior high school students in Maha Sarakham Province are home environments, school environments, and analytical thinking ability
2. The Relationship Model of Factors Influencing Moral Quotients of Lower Secondary School Students in Maha Sarakham Province is in congruence with the empirical data. The prediction coefficient (R square) is .48 ; that is, all the causal factors of the model can explain 48 % variance of the dependent variable.
3. The factors directly affecting subjects' moral quotients are home environments, school environments and analytical thinking abilities ; the factors directly and indirectly influencing their moral quotients are home environments and school environments ; while analytical thinking ability is the factor that only affects moral quotients directly.

Keywords : Factors Influencing Moral Quotients, Path Analysis

บทนำ

ปัจจุบันความฉลาดทางจริยธรรมของนักเรียนในสังคมไทยกำลังเสื่อมลงอย่างเห็นได้ชัดเจน เห็นได้จากเด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ได้แก่ การตกเป็นทาสของเกมคอมพิวเตอร์ การนิยมประลองความเร็วโดยการแข่งรถ มีพฤติกรรมเป็นนักชิ่งวัยใส การเป็นสก็อย การใช้ความรุนแรงในการตัดสินและข้อขัดแย้ง มีเพศสัมพันธ์เร็วขึ้น การเข้าถึงสารเสพติดง่าย และขาดหลักยึดเหนี่ยวทางจิตใจไม่เห็นความสำคัญของหลักศาสนา และค่านิยมความเป็นไทย ค่านิยมสัมพันธกับคนในครอบครัวค่อนข้างประาะบาง ติดเพื่อน ติดสื่อ และให้ความสำคัญด้านวัตถุมากกว่าความมีคุณธรรม (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2552 : 4)

การพัฒนาประชากรให้มีคุณภาพ ให้เป็นคนดีคนเก่งและรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงสามารถดำรงชีพในสังคมอย่างมีความสุขด้วยวิธีการจัดการศึกษาดังที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 หมวด 2 มาตรา 6 ว่า "การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทย ให้เป็นมนุษย์ที่

สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข" โดยยึดการจัดการศึกษาให้เป็นคนดี มีคุณธรรมจริยธรรมใน หมวด 4 มาตรา 23 ซึ่งเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของผู้เรียนในแต่ละระดับ และมาตรา 24 (4) การจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา (กรมสามัญศึกษา, 2546 : 5 - 12) เพื่อให้เด็กมีความฉลาดทางจริยธรรม (Moral quotient) ซึ่งเป็นคุณธรรมที่ดีหรืออีกนัยหนึ่งคือระดับความเห็นแก่ตัว การรับรู้และเข้าใจ รู้จักรับผิดชอบชั่วดีแยกแยะสิ่งที่ถูกต้องและสิ่งที่ผิดออกจากกัน จะเลือกประพฤติตนให้สอดคล้องกับความถูกต้องด้วยความตั้งใจและเจตนาที่ดีงามในทุกสถานการณ์ รู้จักเห็นอกเห็นใจผู้อื่น เคารพ ให้เกียรติและมีความยุติธรรม ให้สอดคล้องกับความดีงาม ใน

การพัฒนาเด็กให้เป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ ได้แก่ สภาพแวดล้อมทางบ้าน สภาพแวดล้อมทางโรงเรียน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ครอบครัวซึ่งเป็นสถาบันที่ใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุดโดยเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างพ่อ แม่ และลูก ซึ่งพ่อแม่ถือว่าเป็นบุคคลแรกที่จะช่วยให้เด็กมีพัฒนาการด้านต่าง ๆ อย่างเหมาะสม และก่อให้เกิดคุณลักษณะในตัวเยาวชนตามที่สังคมต้องการ การเลี้ยงลูกให้มีคุณธรรมไม่สามารถฝึกฝนหรือขัดเกลาได้ในเวลาสั้น ๆ แต่เป็นเรื่องที่ต้องฝึกมาแต่เด็กอย่างต่อเนื่อง เด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูมีความสัมพันธ์โดยตรงกับการพัฒนาจริยธรรมของเด็ก เด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูอย่างมีเหตุผลจะมีพฤติกรรมไปในทางที่ดี คือมีจริยธรรมระดับสูง ส่วนเด็กที่มีการเลี้ยงดูไม่เหมาะสมจะมีพฤติกรรมไม่พึงปรารถนา และสร้างปัญหาในสังคม โรงเรียนเป็นสถาบันหนึ่งที่ใกล้ชิดกับเด็กรองจากครอบครัว โรงเรียนได้ถูกคาดหวังว่าจะเป็นสะพานเชื่อมระหว่างโลกของวัยรุ่นกับโลกของวัยผู้ใหญ่ โรงเรียนเป็นแหล่งที่ให้ความรู้ สอนให้เด็กได้ใช้กระบวนการทางความคิดและทักษะชีวิตในทุก ๆ ด้าน บุคคลที่เข้ามามีบทบาทใกล้ชิดกับเด็กมากคือเพื่อนเวลามีปัญหาเขาจะปรึกษาเพื่อนแลกเปลี่ยนแบบพฤติกรรมเพื่อนที่สนิท ทำตามเพื่อน เข้าข้างเพื่อนแม้รู้ว่าเพื่อนเป็นคนผิด ให้ความร่วมมือในการทำงานกลุ่มอย่างเต็มที่ ครูเป็นอีกบุคคลหนึ่งที่ใกล้ชิดกับเด็ก เด็กจะชอบเลียนแบบครูที่ตนเองชื่นชอบเป็นแบบอย่าง เด็กจะเชื่อฟังครูมากกว่าบิดามารดา ดังนั้นสภาพแวดล้อมในโรงเรียนมีส่วนในการพัฒนาความฉลาดทางจริยธรรมของนักเรียนด้วย นอกจากนี้การคิดวิเคราะห์ก็เป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งสำหรับการดำเนินชีวิตในยุคปัจจุบัน เนื่องจากความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่แทรกซึมวิถีชีวิตของผู้คนในสังคมทุกรูปแบบ ซึ่งผลกระทบเหล่านี้ตกอยู่กับเยาวชนที่ขาดทักษะในด้านการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ จึงไม่สามารถคัดกรองและเลือกรับวัฒนธรรมต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม แต่หากบุคคลได้รู้จักคิดวิเคราะห์แยกแยะ ส่วนที่เป็นเท็จหรือเป็นจริง ก็จะช่วยให้ตัดสินใจได้อย่างฉลาด การคิดวิเคราะห์เป็นความสามารถในการจำแนกแยกแยะองค์ประกอบต่าง ๆ ของสิ่งหนึ่งสิ่งใดและหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผลระหว่างองค์ประกอบเหล่านั้น เพื่อค้นหาความจริงหรือสิ่งที่สำคัญของสิ่งนั้น (สุวิทย์ มูลคำ, 2547 : 9) โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นซึ่งถือว่าเป็นระยะหัวเลี้ยวหัวต่อของ

ชีวิต เป็นวัยที่กำลังก้าวไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ เป็นวัยแห่งการปรับตัว เป็นวัยแห่งปัญหา และเป็นวัยที่พร้อมจะแสวงหาและพัฒนาเอกลักษณ์ของตน ถ้าหากวัยรุ่นคนใด สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดีแล้วก็จะเป็นผู้ที่มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่สมบูรณ์ตรงกันข้ามกับวัยรุ่นที่ปรับตัวไม่ได้ อาจเกิดจากความคับข้องทางจิตใจ และเกิดการปรับตัวที่ไม่เหมาะสม (เติมศักดิ์ ควณิศ, 2546 : 65) จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นว่า ความฉลาดทางจริยธรรมมีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาเด็กไทยให้เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข การทราบบัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางจริยธรรม จะทำให้การพัฒนาเด็กเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาโมเดลความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดมหาสารคาม เมื่อทราบบัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางจริยธรรมแล้ว ผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนสามารถนำปัจจัยที่มีอิทธิพลนี้มาเป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุง การจัดการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเกิดความฉลาดทางจริยธรรม ที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ที่มุ่งการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทย ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดมหาสารคาม
2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดมหาสารคาม กับข้อมูลเชิงประจักษ์
3. เพื่อศึกษาปัจจัยอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดมหาสารคาม

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางบ้าน สภาพแวดล้อมทางโรงเรียน และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ มีความสัมพันธ์

กับความฉลาดทางจริยธรรมของนักเรียน

2. โมเดลความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดมหาสารคาม มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

3. ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางบ้าน สภาพแวดล้อมทางโรงเรียน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อความฉลาดทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดมหาสารคาม

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1.1 ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ปีการศึกษา 2553 ในจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 27,923 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ปีการศึกษา 2553 ในจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 582 คน โดยใช้สูตรของทาร์ยามานี (ไพศาล วรคำ, 2552 : 98 - 99) ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage random sampling)

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรแฝงภายนอก ได้แก่

2.1.1 สภาพแวดล้อมทางบ้าน ประกอบด้วย ตัวแปรสังเกตได้ คือ เศรษฐกิจของครอบครัว สื่อมวลชนภายในบ้าน เพื่อนบ้าน ความสัมพันธ์ของสมาชิก และการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

2.1.2 สภาพแวดล้อมทางโรงเรียนประกอบด้วย ตัวแปรสังเกตได้ คือ พฤติกรรมของกลุ่มเพื่อน พฤติกรรมของครู กิจกรรมส่งเสริมความฉลาดทางจริยธรรม

2.2 ตัวแปรแฝงภายใน ได้แก่

2.2.1 ความฉลาดทางจริยธรรม ประกอบด้วย ตัวแปรสังเกตได้ คือ มุ่งอนาคตและการควบคุมตนเอง ความเชื่ออำนาจในตน ทศนคติ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และเหตุผลเชิงจริยธรรม

2.2.2 ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ประกอบด้วย ตัวแปรสังเกตได้ คือ ความสามารถวิเคราะห์ความสำคัญความสามารถวิเคราะห์ความสัมพันธ์ และความสามารถวิเคราะห์หลักการ

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามและแบบวัดสำหรับนักเรียน 1 ฉบับ แบ่งได้ 4 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 คุณลักษณะของนักเรียน เป็นแบบสำรวจรายการ

ตอนที่ 2 ความฉลาดทางจริยธรรม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 4 ระดับ จำนวน 50 ข้อ

ตอนที่ 3 การคิดวิเคราะห์ เป็นแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 15 ข้อ

ตอนที่ 4 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางจริยธรรม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ จำนวน 48 ข้อ

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีลำดับขั้นตอนในการพัฒนาเครื่องมือมีรายละเอียด ดังนี้

1. แบบวัดความฉลาดทางจริยธรรมผู้วิจัยได้นำแบบวัดความฉลาดทางจริยธรรมของ วิสุทธิ วนาอินทราวุธ (วิสุทธิ วนาอินทราวุธ, 2548 : 228 - 230) มาปรับปรุงแก้ไขภาษาและตัดทอนเนื้อหาให้เหมาะสม ครอบคลุมด้านมุ่งอนาคตและการควบคุมตนเอง ด้านความเชื่ออำนาจในตน ด้านทัศนคติ ค่านิยมที่เกี่ยวกับคุณธรรม ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และด้านเหตุผลเชิงจริยธรรม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มี 4 ระดับ ของลิเคิร์ต (Likert scale) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มด้านบวกโดยในแต่ละข้อให้คะแนนไม่จริง ให้ 1 คะแนนจริงบางครั้ง ให้ 2 คะแนนค่อนข้างจริง ให้ 3 คะแนน และจริงมาก ให้ 4 คะแนน การให้คะแนนด้านลบโดยในแต่ละข้อให้คะแนนไม่จริง ให้ 4 คะแนนจริงบางครั้ง ให้ 3 คะแนน ค่อนข้างจริง ให้ 2 คะแนนจริงมาก ให้ 1 คะแนน นำไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ได้ค่าจำแนกอยู่ระหว่าง 0.40 - 0.98 ได้ค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ 0.95

2. แบบสอบถามปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางจริยธรรม ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามสภาพแวดล้อมทางบ้าน ทางโรงเรียน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าของลิเคิร์ต ลักษณะของข้อคำถามเป็นข้อความให้นักเรียนตอบตามสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของนักเรียน ด้านสภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว ด้านสื่อมวลชนภายในบ้าน ด้านเพื่อนบ้าน และ

ด้านความสัมพันธ์ของสมาชิก ซึ่งมีลักษณะคำตอบเป็นมาตรฐานประมาณค่า 4 ระดับ ด้านสภาพแวดล้อมทางบ้านได้ค่าอำนาจจำแนก .68-.74 ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ .71 ด้านสภาพแวดล้อมทางโรงเรียนค่าอำนาจจำแนก .90 - .92 ได้ค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ .91

3. แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ผู้วิจัยได้สร้าง เป็นแบบทดสอบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก โดยยึดตามแนวของบลูม ครอบคลุมด้านการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ ความสำคัญ และหลักการ โดยมีเกณฑ์ให้คะแนนแบบทดสอบวัดการคิดวิเคราะห์ ถ้าตอบถูกได้ 1 คะแนน ถ้าไม่ตอบหรือตอบผิด หรือตอบเกิน 1 ข้อ ให้ 0 คะแนน ค่าความยากง่ายระหว่าง 0.42 - 0.79 ค่าอำนาจจำแนก ระหว่าง 0.45 - 0.82 และค่าความเที่ยง 0.92

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 โดยได้ชี้แจงให้นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างได้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการตอบแบบวัดความฉลาดทางจริยธรรม แบบวัดการคิดวิเคราะห์และแบบสอบถามปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางจริยธรรม เพื่อให้ได้ผลตามความเป็นจริง ผู้วิจัยได้จัดรางวัลให้กับนักเรียนที่ตอบแบบสอบถามโดยไม่ออกก่อนเวลาและตอบแบบสอบถามทุกรายการ นำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ทำการวิเคราะห์ทางสถิติและทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ศึกษาเพื่อทำให้ทราบลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง และลักษณะการแจกแจงของตัวแปร โดยคำนวณหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์การกระจาย ค่าความเบ้ และความโด่ง
2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในโมเดล โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน เพื่อทราบความสัมพันธ์ระหว่างโมเดล และใช้เป็นข้อมูลเพื่อนำไปวิเคราะห์ตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดล

3. ตรวจสอบความสอดคล้องโมเดล ตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยใช้การวิเคราะห์เส้นทาง ประมาณค่าพารามิเตอร์ด้วยวิธีความน่าจะเป็นสูงสุด ผลการวิเคราะห์นำเสนอในรูปการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โมเดลแสดงเส้นอิทธิพลทางตรงอิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมของตัวแปรที่ส่งผลต่อความฉลาดทางจริยธรรม ดัชนีที่ใช้พิจารณาความสอดคล้องดังนี้

3.1 สัมประสิทธิ์การพยากรณ์ สำหรับตัวแปรสังเกตได้แยกทีละตัวและรวมทุกตัว รวมทั้งสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ของสมการโครงสร้างด้วยค่าสถิติเหล่านี้ถ้ามีค่าสูงแสดงว่าโมเดลมีความตรงสูง

3.2 ค่าสถิติทดสอบไคสแควร์เป็นสถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานทางสถิติว่าฟังก์ชันความถ่วงมีค่าเป็นศูนย์ ค่าสถิติไคสแควร์มีค่าต่ำมาก ยิ่งใกล้ศูนย์มากเท่าไร แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แต่เนื่องจากค่าไคสแควร์จะอ่อนไหวต่อขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้พิจารณาค่าสถิติตัวอื่น ๆ ร่วมด้วย

3.3 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน ดัชนี GFI เป็นดัชนีที่พัฒนาขึ้นเพื่อใช้ประโยชน์จากค่าไค-สแควร์ในการเปรียบเทียบความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดย ดัชนี GFI ที่เข้าใกล้ 1.00 แสดงว่าโมเดล มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

3.4 ดัชนีวัดความสอดคล้องที่ปรับแก้แล้ว เมื่อนำดัชนี GFI มาปรับแก้ โดยคำนึงถึงขนาดของอิสระ ซึ่งรวมทั้งจำนวนตัวแปรและขนาดกลุ่มตัวอย่าง ค่าดัชนี AGFI ที่เข้าใกล้ 1.00 แสดงว่าโมเดล มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

3.5 ดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของความแตกต่างโดยประมาณ ควรมีค่าต่ำกว่า 0.05 หรือไม่เกิน 0.08 ซึ่งแสดงว่าโมเดลตามสมมติฐานมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีดังนี้

1. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดมหาสารคาม ประกอบด้วยสภาพแวดล้อมทางบ้าน สภาพแวดล้อมทางโรงเรียน และความสามารถในการคิดวิเคราะห์

2. โมเดลความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางจริยธรรม ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดมหาสารคามมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์เท่ากับ .48 แสดงว่า ตัวแปรทั้งหมดในโมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรความฉลาดทางจริยธรรมได้ร้อยละ 48

3. ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรง ได้แก่ สภาพแวดล้อมทางบ้าน สภาพแวดล้อมทางโรงเรียน และการคิดวิเคราะห์ ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อม ได้แก่ สภาพแวดล้อมทางบ้าน สภาพแวดล้อมทางโรงเรียน ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงอย่างเดียว ได้แก่ การคิดวิเคราะห์

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีประเด็นสำคัญนำมาอภิปรายผลดังนี้

ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางจริยธรรมประกอบด้วยสภาพแวดล้อมทางบ้าน สภาพแวดล้อมทางโรงเรียน และการคิดวิเคราะห์ มีอิทธิพลส่งเสริมต่อความฉลาดทางจริยธรรมตัวแปรทุกตัวในโมเดลความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางจริยธรรม มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และสามารถอธิบายความแปรปรวนของอิทธิพลต่อความฉลาดทางจริยธรรม ได้ร้อยละ 48 ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางจริยธรรมมากที่สุด คือ สภาพแวดล้อมทางบ้าน

สภาพแวดล้อมทางบ้าน ประกอบด้วย ตัวแปรสังเกตได้ภายนอก คือ เศรษฐกิจของครอบครัว สื่อมวลชนภายในบ้าน เพื่อนบ้าน ความสัมพันธ์ของสมาชิกและการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย เป็นตัวแปรที่ส่งผลโดยตรงต่อความฉลาดทางจริยธรรม และมีอิทธิพลอ้อมผ่านการคิดวิเคราะห์ แสดงว่าถ้า นักเรียนอยู่ในสภาพแวดล้อมที่บ้านที่ดี บุคคลในครอบครัวมีความรักห่วงใยคอยให้กำลังใจ ให้คำปรึกษา เมื่อนักเรียนทำสิ่งต่าง ๆ สำเร็จผู้ปกครองคอยให้รางวัลหรือคำชมเชยขึ้นอยู่กับการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย คือ พ่อแม่ให้ความรักความอบอุ่น ไม่ปล่อยปละละเลย คอยแนะนำสิ่งที่ดีงาม ให้บุตรมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น มีเหตุผล ให้กำลังใจ ไม่เข้มงวด กวดขันเกินไป ถ้านักเรียนได้รับพฤติกรรมเหล่านี้ยิ่งเต็มที่จะส่งผลให้นักเรียนเติบโตด้วยจิตใจที่ดีงาม สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขตรงกับทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของฟรอยด์

(สุรงค์ โค้วตระกูล, 2552 : 23) มีความเชื่อว่า ผู้ปกครองหรือผู้ที่ใกล้ชิดเป็นบุคคลแวดล้อมที่มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาเพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่ดีต่อบุตรหลาน โดยการให้รางวัลและการลงโทษเป็นเครื่องมือในการปลูกฝังและพัฒนาให้ถึงระดับโอเค วิธีการเรียนรู้ทางคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยม เด็กจะลอกเลียนแบบพฤติกรรมต่าง ๆ จากผู้ใหญ่ที่ควบคุมกำกับวิธีการอบรมเลี้ยงดูตั้งแต่เยาว์วัย ทำให้เด็กได้รับการหล่อหลอมตามแบบบุคลิกภาพ ค่านิยมและมาตรฐานจริยธรรมในสังคม จนกระทั่งยอมรับและปฏิบัติตนตามกฎเกณฑ์ของสังคมได้ ยังเชื่อว่าสังคมจะมีอิทธิพลโดยตรงต่อการพัฒนาความฉลาดทางจริยธรรมของบุคคล เด็ก ๆ จะได้เรียนรู้สิ่งที่ได้มาจากผู้ที่อยู่ใกล้ชิด ซึ่งเป็นตัวแทนของสังคม ด้วยขบวนการเทียบเคียง เด็กจะใช้การเลียนแบบจากผู้มีอำนาจและผู้ที่ตนเคารพรัก สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรชัย กาลภูธร (2549 : 118) ได้ศึกษาเปรียบเทียบเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ที่มีกรอบเลี้ยงดูเขาวงกตและสามารถในการและฝ่าฟันอุปสรรคแตกต่างกัน พบว่า นักเรียนที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมด้านความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ความเมตตา กรุณา ความกตัญญู กตเวทิตะและความซื่อสัตย์อยู่ในสูงกว่านักเรียนที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และฮอฟแมน (Hoffman, 1970 : 291) ได้วิจัยเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูกับจริยธรรมสี่ประการ คือ การมีความรับผิดชอบ การยอมรับสารภาพผิด การยึดหลักแห่งตน และการต้านทานสิ่งยั่วยุ พบว่า เด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบให้ความรักในช่วงอายุ 4-13 ปี มีลักษณะทางจริยธรรมสี่ประการสูงกว่าเด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบให้ความรักน้อย นอกนั้นยังพบว่า การให้เห็นผลในการอบรมสั่งสอนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับลักษณะทางจริยธรรมของเด็กโดยเฉพาะเด็กที่มีอายุ 5 ปี อย่างไรก็ตามสภาพแวดล้อมทางบ้าน มีอิทธิพลทางอ้อมต่อความฉลาดทางจริยธรรม ผ่านการคิดวิเคราะห์ โดยเฉพาะบุตรที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยจะส่งเสริมให้เด็กเป็นคนกระฉับกระเฉง มีความอยากรู้อยากเห็น กล้าแสดงออก มีผลต่อกระบวนการคิดของเด็ก ทำให้เด็กรู้จักการเชื่อมโยงความเป็นเหตุเป็นผล แยะแยะข้อดีข้อเสียของพฤติกรรมนั้น ๆ

สภาพแวดล้อมทางโรงเรียน ตัวแปรสังเกตได้ภายนอก ประกอบด้วยพฤติกรรมของกลุ่มเพื่อน พฤติกรรมของครู กิจกรรมส่งเสริมความฉลาดทางจริยธรรม เป็นตัวแปรที่ส่งผลโดยตรงต่อความฉลาดทางจริยธรรม และมีอิทธิพลต่อการคิดวิเคราะห์ แสดงว่าโรงเรียนมีสภาพแวดล้อมที่ดีส่งผลต่อความฉลาดทางจริยธรรมสูง เพราะโรงเรียนถือว่าเป็นสถาบันที่สอนรองจากบ้าน เด็กมีเวลาอยู่มากที่สุดและเด็กจะใช้เวลาทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนมากกว่าที่บ้าน โรงเรียนเป็นแหล่งที่ให้ความรู้ สอนให้เด็กได้ใช้กระบวนการทางความคิด และทักษะชีวิตในทุก ๆ ด้าน บุคคลที่เข้ามามีบทบาทใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุดคือกลุ่มเพื่อน เวลาที่พวกเขาจะปรึกษาเพื่อนแลกเปลี่ยนแบบพฤติกรรมเพื่อนที่ตนสนิท ทำตามเพื่อน เข้าข้างเพื่อนแม้รู้ว่าเพื่อนเป็นคนผิด ให้ความร่วมมือในการทำงานกลุ่มอย่างเต็มที่ นักเรียนในวัยนี้ให้ความสำคัญของกลุ่มเพื่อน นักเรียนจะพัฒนาความฉลาดทางจริยธรรมสูงหรือไม่ขึ้นอยู่กับครูผู้ฝึกสอนของโรงเรียน อารี พันธุ์มณี (2544 : 189) กล่าวถึงอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนในวัยรุ่นว่า วัยนี้เห็นเพื่อนเป็นเทวดา เพื่อนคือความสุข ความทุกข์ของเด็ก เด็กจะรักเพื่อน เชื่อเพื่อนและทำตามเพื่อนมากกว่าพ่อแม่ไม่ว่าจะเป็นคำพูด กิริยามารยาท แบบแผนในการเรียน ความคิด ความสนใจในกิจกรรมต่าง ๆ จะกันไปตามเพื่อนที่คบ ถ้าคบเพื่อนเรียนก็ช่วยกันเรียนและมีเวลาร่วมกิจกรรมกับกลุ่มเพื่อน มากกว่ากับบิดามารดา หรือครู ดังนั้นโรงเรียนควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความฉลาดทางจริยธรรม เช่น กิจกรรมค่ายพัฒนาคุณธรรม การสวดมนต์ ไหว้พระ การพัฒนาวัดเนื่องในวันสำคัญทางศาสนาการจัดป้ายนิเทศในวันสำคัญทางศาสนา บันทึกความดีเอาไว้ในสมุดบันทึกความดี และเป็นเครือข่ายอาสาสมัครเพื่อดูแลช่วยเหลือเพื่อน การคิดวิเคราะห์ เป็นตัวแปรสังเกตได้ภายใน ประกอบด้วย การวิเคราะห์ความสำคัญการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ และการวิเคราะห์หลักการ เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อความฉลาดทางจริยธรรม แสดงให้เห็นว่านักเรียนที่มีการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ รู้จักแยกแยะ ที่เป็นเท็จหรือเป็นจริง มีเหตุผลสามารถตัดสินใจได้อย่างฉลาด ส่งผลให้นักเรียนมีความฉลาดทางจริยธรรมสูงด้วย ตรงกับแนวคิดของโคลเบอร์ก (Lawrence Kohlberg, 1976 ; อ้างถึงใน ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2550 : 6) ที่ได้ให้ความหมายของความฉลาดทางจริยธรรมว่า เป็นการ

รับรู้และเข้าใจ รู้จักรับผิดชอบชั่วดีแยกแยะสิ่งที่ถูกต้องและสิ่งที่ผิดออกจากกัน และเกิดขึ้นจากขบวนการทางความคิดอย่างมีเหตุผล ซึ่งต้องอาศัยวุฒิภาวะทางปัญญา สอดคล้องกับทฤษฎีการคิดวิเคราะห์ของเปียร์เจย์ ว่า เด็กที่มี 11 ปีขึ้นไปสามารถเข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรม คิดอย่างสมเหตุสมผล สามารถตั้งสมมุติฐานในการแก้ปัญหา การคิดแบบวิทยาศาสตร์ ได้รู้จักคิดด้วยการสร้างภาพในใจ สามารถคิดเกี่ยวกับสิ่งที่นอกเหนือไปจากปัจจุบันหรือสถานการณ์ที่ยังไม่ได้เกิดขึ้นจริง ๆ และคิดสร้างทฤษฎีได้ การคิดของเด็กจะไม่ติดยึดจากข้อมูลที่มาจากการสังเกตเพียงอย่างเดียว ดังงานวิจัยของ บงกกาล จันทร์ทิวโชน (2551 : 79) ได้ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ปัจจัยคัดสรรที่สัมพันธ์กับการคิด ได้แก่ พฤติกรรมการส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ที่ใช้นั้นเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เจตคติต่อการเรียนและบรรยากาศในห้องเรียน

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ทั้ง 16 ตัวแปร พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 จำนวน 80 คู่ ตัวแปรที่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 จำนวน 13 คู่ ส่วนค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ จำนวน 31 คู่ โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ มี 93 ตัวแปร มีค่าอยู่ในช่วง -.005 ถึง .589 เมื่อพิจารณาตัวแปรสังเกตได้ที่มีความสัมพันธ์สูงสุด คือ มีค่าเท่ากับ .589 มีระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 ได้แก่ ทศนคติ ค่านิยมที่เกี่ยวข้องคุณธรรม (Y6) กับความสัมพันธ์ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Y7) และความสัมพันธ์ของสมาชิก (Y4) กับการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (X5)
2. ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า โมเดลความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางจริยธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดมหาสารคาม มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาได้จากค่าไคสแควร์ เท่ากับ 229.73 ดัชนี GFI เท่ากับ 0.95 ดัชนี AGFI เท่ากับ 0.93 ดัชนี RMR เท่ากับ 0.014 ค่าดัชนีของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อน RMSEA เท่ากับ 0.048 สัมประสิทธิ์การพยากรณ์ ตัวแปรที่มีอิทธิพล

ต่อความฉลาดทางจริยธรรมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดมหาสารคาม พบว่า สัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R2) ส่งผลต่อ ความฉลาดทางจริยธรรมมีค่าเท่ากับ 0.48 แสดงว่าตัวแปรที่นำมาศึกษา ได้แก่ การคิดวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางบ้าน สภาพแวดล้อมทางโรงเรียน สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางจริยธรรม ได้ร้อยละ 48

3. ผลการศึกษาอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางจริยธรรมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดมหาสารคาม สรุปได้ดังนี้

3.1 สภาพแวดล้อมทางบ้าน มีอิทธิพลทางตรง ต่อความฉลาดทางจริยธรรมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดมหาสารคาม เท่ากับ 0.45 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีอิทธิพลทางอ้อม ผ่านการคิดวิเคราะห์เท่ากับ 0.35

3.2 สภาพแวดล้อมทางโรงเรียน มีอิทธิพลตรงต่อความฉลาดทางจริยธรรมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดมหาสารคาม เท่ากับ 0.28 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีอิทธิพลทางอ้อม ผ่านการคิดวิเคราะห์เท่ากับ 0.20

3.3 การคิดวิเคราะห์โดยมีอิทธิพลต่อความฉลาดทางจริยธรรมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดมหาสารคาม โดยมีอิทธิพลตรง เท่ากับ 0.26 อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. สภาพแวดล้อมทางบ้านมีบทบาทสำคัญที่สุดในการพัฒนาความฉลาดทางจริยธรรมของนักเรียน ดังนั้นพ่อ แม่ หรือผู้ปกครอง ควรจัดสภาพแวดล้อมให้ส่งผลต่อความฉลาดทางจริยธรรมโดยเฉพาะความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัว ควรให้มีความรัก ความอบอุ่นเกิดขึ้นให้มาก

2. พ่อ แม่ หรือผู้ปกครองควรอบรมเลี้ยงดูนักเรียนแบบประชาธิปไตย คือ เปิดโอกาสให้ลูกได้แสดงความคิดเห็น ความสามารถ และรับผิดชอบต่อกิจกรรมต่าง ๆ ของครอบครัว อย่างเต็มที่ คอยให้กำลังใจ ให้คำชมเชย

3. โรงเรียนควรจัดกิจกรรมที่สนับสนุนให้นักเรียนมีความฉลาดทางจริยธรรมให้สูงขึ้น เช่น ค่ายพัฒนาคุณธรรม

กิจกรรมสวดมนต์ไหว้พระ กิจกรรมพัฒนาวัดเนื่องในวันสำคัญทางศาสนา จัดป้ายนิเทศในวันสำคัญ สมุดบันทึกความดี

4. โรงเรียนควรร่วมมือกับครอบครัวในจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาความฉลาดทางจริยธรรมของนักเรียน

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้เพราะได้รับความกรุณาเป็นอย่างดีจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ไพศาล เอกะกุล อาจารย์ ดร.รุ่งฟ้า ล้อมในเมือง อาจารย์ ดร.ประจัญ อินเติบ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วาที่ ร.ท.ดร.ณัฐชัย จันทร์หอม อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม นายสง่า โทผางษ์ ศึกษาพิเศษ นางวัลภา ดวงซาทม ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนเขาไร่ศึกษา ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและให้คำแนะนำอย่างดียิ่งแก่ผู้วิจัย ในการสร้างเครื่องมือจนสำเร็จไปด้วยดี

ขอขอบคุณ โรงเรียนผดุงนารี โรงเรียนนบรีอ โรงเรียนหนองม่วงวิทยา โรงเรียนนาปีปทุม โรงเรียนนาเชือกพิทยาสรรค์ โรงเรียนบ่อพานพิทยาคม รัชมังคลาภิเษก โรงเรียนโกสุมพิทยาสรรค์ โรงเรียนเขาไร่ศึกษา โรงเรียนนงเยาว์ศึกษาวิทย์ และนักเรียนทุกคนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

กรมสามัญศึกษา. (2546). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ**

พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545.

กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

เต็มศักดิ์ คทวณิช. (2546). **จิตวิทยาทั่วไป**. กรุงเทพฯ :

ส.เอเชียเพรส.

บงกาล จันทร์หัวโตน. (2551). **ตัวแปรคัดสรรบางประการที่**

สัมพันธ์กับความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ของ

นักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม

: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- พรชัย กาลภูธร. (2549). **การเปรียบเทียบพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 2 ที่มีกรอบรมเลี้ยงดูชาวไร่ปัญญาและความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคแตกต่างกัน.** วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ไพศาล วรคำ. (2552). “การวิเคราะห์เส้นทางและพหุระดับ (Path Analysis and HLM),” **เอกสารประกอบการสอน วิชาคอมพิวเตอร์เพื่อการวิจัยและประเมินผลการศึกษา (1045501).** มหาสารคาม : สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- รุ่งโรจน์ ตรีนิติ. **สอนลูกน้อยให้เป็น MQ.** สืบค้นเมื่อ วันที่ 6 เมษายน 2553. http://www.elibonline.com/dotors47/child_mq001.html
- วิสุทธิ วนานินทรายุช. (2548). **การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของความฉลาดทางเชาว์ปัญญา ความฉลาดทางอารมณ์ ความฉลาดทางจริยธรรม และความฉลาดในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน.** วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2552). **เอกสารสรุปย่อองค์ความรู้สำหรับการพัฒนางาน ขับเคลื่อนระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อการก้าวอย่างยั่งยืน ปี 2552.** กรุงเทพฯ : มมท.
- สุรงค์ โค้วตระกูล. (2552). **จิตวิทยาการศึกษา.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์.
- สุวิทย์ มูลคำ. (2547). **กลยุทธ์การสอนคิดวิเคราะห์.** กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.
- อารี พันธุ์มณี. (2544). **การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สู่ความเป็นเลิศ.** กรุงเทพฯ : ชัชชัยการพิมพ์.
- Hoffman, Martin L. (1970). “Moral Development,” in **Carmichel’s Manual of Child-Development.** p.261-360 ; New York : Academic Press.
- Kohlberg,L. (1976). **Moral Stages and Moralization : the Cognitive Developmental Approach.** In **Lickona (ed) and Moral Development and Behavior : Theory Research and Social Issues.** New York : Holt Rinehart & Winston

